

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

РІЧНИЙ
ЗВІТ
2016

Директор
Центру демократії
та верховенства права
Тарас Шевченко

2016-й для організації став роком великих змін, що в першу чергу пов'язано зі зміною нашої назви. Заснований у 2005 році Інститут Медіа Права перетворився у Центр демократії та верховенства права. Таким чином, з 18 квітня 2016 року розпочався новий етап діяльності організації. Ця зміна, хоча й стала для багатьох несподіваною, була добре продуманою і спланованою.

Інститут Медіа Права вже давно діяв далеко за межами своєї назви, маючи лідерські позиції у питаннях розвитку громадських коаліцій, зокрема Реанімаційного Пакету Реформ та Громадського руху ЧЕСНО, втілюючи проекти у таких сферах як антиютюнова діяльність з ключовим успіхом заборонаю куріння у громадських місцях. Попередня назва звужувала і обмежувала наші можливості і стримувала подальший розвиток організації.

2016 рік також став роком заснування нового великого проекту ЧЕСНО.Фільтруй суд!, у рамках Руху ЧЕСНО, який є спільним проектом Центру ЮА та ЦЕДЕМ. ЧЕСНО.Фільтруй суд! став дуже вчасною реакцією на нагальну потребу змін у судовій системі. На перші півроку кампанії припав запуск конкурсу до Верховного Суду, що зробило діяльність нашого нового проекту ще більш актуальною.

Для коаліції Реанімаційний Пакет Реформ рік, що минув став першим роком діяльності, відповідно до нової організаційної моделі, запропонованої ЦЕДЕМ та підтриманої учасниками коаліції наприкінці 2015 року. Саме у 2016 році РПР утвердився як коаліція громадських організацій, в якій найважливіші питання вирішуються Зборами громадських організацій-учасниць РПР. Збори схвалили нову стратегію на 2016-17 роки та вперше визначили пріоритетні напрямки роботи коаліції. Центр демократії та верховенства права протягом року залишався надійним учасником коаліції, надаючи організаційне та фінансове

забезпечення діяльності Секретаріату РПР.

У медійній сфері новою стала діяльність Незалежної медійної ради, яку ЦЕДЕМ разом із партнерами створили наприкінці 2015-го для врегулювання спірних питань у медіа середовищі. Медійна рада за перший рік роботи зарекомендувала себе як потужний експертний майданчик, якому довіряють учасники медійної спільноти. Рішення Медійної ради неодноразово лягали в основу рішень Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, зокрема й у питаннях винесення санкцій. 2016 це також рік імплементації двох ключових медійних законів – про суспільне мовлення та про реформування державних та комунальних газет. Це дві реформи, до яких наші експерти мають пряму причетність.

Розширюючи горизонти, Центр демократії та верховенства права наприкінці року стартував іще один важливий проект, спрямований на зменшення смертності на дорогах. Кампанія «За безпечні дороги» для нас є не просто суспільно важливим адвокаційним проектом, — це можливість врятувати тисячі життів та привнести нове в культуру на автошляхах.

Рекордну для організації кількість активностей ми провели у областях. Команда ЦЕДЕМ провела 75 регіональних івентів за рік, маючи мережу активістів в рамках Майстерні активних громадян та Мережі захисників права на доступ до публічної інформації.

Це лише частина із того, що наша команда досягла у 2016 році. Більше інформації Ви можете прочитати у цьому звіті та на сайті організації.

Наша організація має багато досягнень у різних сферах, тому що об'єднує фантастичних людей. Лише сильні команди досягають визначних результатів. Ми продовжуємо працювати задля того щоб Україна була країною, що заснована на принципах демократії і верховенства права та мала сильне громадянське суспільство.

12 років успішної роботи у громадському секторі України дозволили організації значно вирости як у напрямку компетенцій, так і у напрямку сфер діяльності. Організація стала одним із найбільших адвокаційно-аналітичних центрів, що впроваджує зміни у сфері медіа, а також будує та розвиває потужні коаліції та громадські мережі. У квітні 2016 громадська організація отримала нову назву – Центр демократії та верховенства права.

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

проекти у партнерстві

ХТО МИ

Центр демократії та верховенства права (ЦЕДЕМ) – це аналітично-адвокаційний центр, що працює в громадському секторі України з 2005 року, спрямовуючи свої зусилля на розвиток незалежних медіа, підтримку громадських платформ і рухів, а також побудову правової держави в Україні. Передусім, ми цінуємо в роботі незаангажованість, проактивність, відповідальність та результативність.

Команда

Наша місія

Місією Центру демократії та верховенства права є сприяння розвитку суспільства активних та відповідальних громадян через підтримку громадських ініціатив; незаангажовану правову експертизу; розробку та імплементацію якісного законодавства; освіту; захист свободи слова; досягнення підзвітності влади та утвердження верховенства права.

ЦЕДЕМ у 2016 році

ЦЕДЕМ в рамках Руху ЧЕСНО розпочав кампанію **ЧЕСНО.Фільтруй суд!**, спрямовану на очищення та оновлення судової системи

Представниця Центру стала співкоординатором **Громадської ради доброчесності** й бере участь у вирішенні суддівської кар'єри

Юристи Центру **стали співавторами Статуту Національної суспільної телерадіокомпанії України**, що був затверджений 28 грудня 2016 року

В Україні працює мережа із **23-х регіональних координаторів** кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд!

ЦЕДЕМ провів моніторинг стану виконання закону про доступ до інформації в усіх регіонах України, монітори подали понад **700 інформаційних запитів** у 2016 році

У 2016 році було **запроваджено посади співголів Ради Реанімаційного Пакету Реформ**, якими обрали Тараса Шевченка та Ігоря Коліушка

За сприяння ЦЕДЕМ 2016 році **виграно 5 судових справ** із доступу до інформації

Директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко від імені РПР **отримав відзнаку спецпроекту «Люди Нового Времени 2016»** у номінації «За наполегливість у підготовці реальних системних змін в країні»

Упродовж року Центр демократії та верховенства права провів **50 регіональних тренінгів** у 16 областях України, підготувавши 752 місцевих активіста для боротьби із корупцією

Незалежна медійна рада, створена за ініціативи ЦЕДЕМ, упродовж року **винесла 12 експертних висновків** та рекомендацій про спірні питання у сфері медіа

ЦЕДЕМ у партнерстві з Оксфордським університетом у Києві уперше провів **регіональний раунд Price Media Law Moot Court Competition** за участі 7 команд із 5 країн

РПР перший рік функціонував як коаліція громадських організацій за новою **Хартією, запропонованою ЦЕДЕМ**

За ініціативи Центру розроблено та прийнято **правила роботи груп РПР**, посилено інституційну спроможність коаліції

Протягом 2016 відбулося два набори **Відкритого університету реформ** – спільного освітнього проекту ЦЕДЕМ та РПР

Юристи ЦЕДЕМ спільно з партнерами по Ініціативі 11 розробили та проадвокатували реєстрацію у Верховній Раді **законопроекту про захист викривачів інформації**

Центр запустив Кампанію **«За безпечні дороги»**, спрямовану на зменшення смертності та травмування на українських шляхах

Експерти Центру розробили та зареєстрували у Верховній Раді законопроект №4030а про **заборону викладки пачок сигарет у місцях продажів**

Юристи ЦЕДЕМ надали понад **250 консультацій журналістам** та громадським активістам із питань **медіа законодавства** та доступу до інформації

Суспільне мовлення

Завдяки прийнятим у 2015 році змінам до Закону України «Про суспільне телебачення й радіомовлення України», що були розроблені за участі юристів Центру демократії та верховенства права, у 2016 році усі ОДТРК були реорганізовані у філії НТКУ. У зв'язку із саботажем Укртелефільму, юрист ЦЕДЕМ Ігор Розкладай спільно із Держкомтелерадіо і парламентським комітетом з питань інформаційної політики розробили та проадвокували зміни до закону «Про суспільне телебачення й радіомовлення України». Законопроект був прийнятий 17 травня 2016 року та змінив процедуру приєднання Укртелефільму та розблокував процес перетворення.

У 2016 році почала роботу створена наприкінці 2015-го Наглядова рада суспільного мовника, до якої увійшов директор Центру Тарас Шевченко. До створення юридичної особи суспільного мовника Наглядова Рада протягом 2016 року вела

підготовчу роботу до запуску суспільного та вже з 2017-го почала повноцінну роботу як керівний орган суспільного мовлення.

Законодавче забезпечення та належне фінансування були топ-завданнями для руху реформи суспільного мовлення. Протягом року Центр демократії та верховенства права в складі Реанімаційного пакету реформ, коаліції «За суспільне мовлення» та спільно з членами Наглядової ради майбутнього суспільного мовника домагався запровадження належного фінансового забезпечення суспільного мовлення. Унаслідок пропозиції громадськості були враховані Кабміном, який запланував збільшення фінансування суспільного мовлення в другому півріччі 2017 року.

Позитивним завершенням року стало затвердження Статуту НСТУ 28 грудня 2016 року, що дозволило вже в січні 2017 року офіційно розпочати суспільне мовлення в Україні.

Затверджено Статут
Національної суспільної
телерадіокомпанії України

30
ДТРК

ліквідовано
та створено
філії НТКУ

Прийнято Закон «Про
внесення змін до
Закону України «Про
Суспільне телебачення й
радіомовлення України»
щодо порядку приєднання
державного підприємства
«Українська студія
телевізійних фільмів
«Укртелефільм», який
розблокував хід реформи
суспільного мовлення
— 17.05.2016

Роздержавлення

Прийнятий наприкінці 2015 року після адвокаційної кампанії ЦЕДЕМ Закон України «Про реформування державних та комунальних друкованих ЗМІ», вступив у силу 1 січня 2016 року й запусив процес роздержавлення. Повне реформування преси має відбутися за 3 роки, 2016 рік був першим роком реформи.

У «пілотному» етапі реформи, що відбувався протягом 2016 року, могли взяти участь ЗМІ, що добровільно зголосились стати «лідерами реформи». ЦЕДЕМ закликав ЗМІ реформуватись та працював над ефективною імплементацією закону, консультуючи редакції та журналістів щодо процесу роздержавлення. Упродовж 2016 року таке бажання виявили 244 редакції, серед яких 233 — комунальні видання, а решта 11 — мають серед засновників органи державної

влади. ЦЕДЕМ підштовхував Кабінет Міністрів затвердити цей перелік видань для якнайшвидшого старту першого етапу роздержавлення. У результаті 23 листопада 2016 року Кабінет Міністрів своєю постановою затвердив перелік видань, чим закріпив невідворотність реформи роздержавлення державних та комунальних ЗМІ.

Перший рік дії закону показав проблеми із його імплементацією. Консультуючи журналістів, експерти ЦЕДЕМ виявляли больові точки закону та найпоширеніші проблеми із його застосуванням на практиці. Володіючи практичною інформацією про недосконалість закону, юристи Центру демократії та верховенства права беруть участь у розробці законопроекту, що зможе ліквідувати найпоширеніші труднощі, з якими стикаються ЗМІ у процесі реформування.

1 січня 2016 року

зі вступом у силу Закону України «Про реформування державних та комунальних ЗМІ» запущено процес роздержавлення

**1 січня 2016 -
31 грудня 2016**

Реформуються редакції, які обрали перший етап

**1 січня 2017 -
31 грудня 2018**

Реформуються всі, не реформовані на першому етапі ЗМІ

244

**державні
та комунальні ЗМІ**

беруть участь у першому етапі роздержавлення

Медійне законодавство

Юристи ЦЕДЕМ долучились до розробки законів

■ **«Про внесення змін до Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (щодо визначення передач європейського виробництва)»**

■ **«Про внесення змін до деяких законів України щодо частки музичних творів державною мовою у програмах телерадіоорганізацій».** У цьому законі юристи ЦЕДЕМ напрацювали точкові зміни у чинне законодавство, зокрема щодо введення музичних квот.

Юрист Центру Ігор Розкладай став співавтором законопроекту № 4701 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері засудження тоталітарних режимів щодо приведення їх у відповідність до вимог статті 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод». Зокрема фахівцем ЦЕДЕМ розроблялися зміни у закон про доступ до архівів репресивних органів тоталітарного режиму, метою яких було забезпечення права на доступ до архівної інформації.

Понад 150 консультацій з медіа питань надали юристи ЦЕДЕМ журналістам, редакторам, громадським активістам та державним службовцям.

Незалежна медійна рада

Створена наприкінці 2015 року за ініціативи директора Центру демократії та верховенства права Незалежна медійна рада в перший рік своєї роботи стала авторитетним саморегулюючим органом медіа сфери. За цей рік Незалежна медійна рада розглянула 23 звернення та ініціювала 3 власні справи щодо конфліктних ситуацій у середовищі та порушень норм законодавства й журналістської етики. З 11 висновків Незалежної медійної ради 3 лягли в основу рішень Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення.

14

авторитетних експертів

5

організацій-засновників

Незалежна медійна рада була заснована п'ятьма провідними медійними громадськими організаціями: «Центр демократії та верховенства права», «Інститут Масової Інформації», «Інтерньюз-Україна», «Детектор медіа» та «Фундація «Суспільність».

Тематика звернень до Незалежної медійної ради у 2016 році

- розповсюдження мови ворожнечі
- порушення стандартів професійної діяльності журналістів
- порушення у сфері реклами та спонсорства алкоголю
- недотримання аудіовізуального законодавства

28

28 звернень, з них 3 ініційовані членами Медійної ради

23

звернення розглянуто на прийнятність

16

визнано прийнятними

11

експертних висновків Медійної ради

1

рекомендація видана

Незалежна медійна рада є постійним громадським моніторинговим та консультативним органом, який створено з метою утвердження високих професійних стандартів журналістики та задля об'єктивного розгляду спірних питань та ситуацій, які виникають у інформаційному просторі України. ЦЕДЕМ виконує функції секретаріату Незалежної медійної ради.

Веб-сайт mediarada.org.ua

Міжнародна літня школа медіа права

Дванадцять років поспіль Центр демократії та верховенства права влітку в столиці збирає правників на Міжнародну літню школу медіа права — тритижневий інтенсивний навчальний курс із юридичних та практичних аспектів регулювання роботи медіа. З 2005 року участь у Міжнародних літніх школах медіа права взяли понад 280 медіа юристів та журналістів з України, Молдови, Грузії, Казахстану, Таджикистану, Білорусі, Вірменії, Азербайджану, Росії, Киргизстану.

Міжнародна літня школа медіа права у 2016 це

- 3 тижні лекцій та практичних занять
- 21 фахівець-лектор з 6 країн
- 28 учасників з України, Грузії, Азербайджану, Росії, Киргизстану, Молдови та Казахстану

Центр демократії та верховенства права щороку організовує тренінги, семінари та on-line курси з медійного права та суміжних тем для підвищення кваліфікації та юридичної обізнаності журналістів та викладачів факультетів журналістики.

On-line та off-line освіта у 2016

- Тренінг для викладачів факультетів журналістики 12-ти ВИШів
- Тренінг із цифрової безпеки для журналістів on-line видань
- 2 спільні з IREX Europe тренінги з професійних та етичних стандартів журналістики в Києві та Ризі
- Дистанційні on-line курси з медійного права, а також на тему «Суди і ЗМІ», «Доступ до інформації», «Авторське право для журналістів»

Освічені журналісти — якісні медіа

Price Media Law Moot Court Competition

Наприкінці року Центр демократії та верховенства права у партнерстві з Оксфордським університетом, Національним Університетом «Києво-Могилянська академія» та Kyiv-Mohyla Moot Court Society вперше провів в Україні регіональний раунд Price Media Law Moot Court Competition. 7 команд з університетів України, Латвії, Литви, Білорусі та Грузії змагалися між собою за право поїхати на модельний суд в Оксфорд. За результатами регіонального туру, продовжили боротьбу на щорічному Price Media Law Moot Court Competition навесні 2017-го року студенти Латвійського університету, Києво-Могилянської академії, Вільнюського університету та Національного університету «Одеська юридична академія».

Упродовж багатьох років поспіль Центр демократії та верховенства права готує команди для участі у щорічних студентських змаганнях із медіа права Price Media Law Moot Court Competition, що проходять в Оксфорді. Навесні 2016 року команда з Києво-Могилянської академії, підготовлена тренерами ЦЕДЕМ, представляла Україну на змаганнях серед 37 команд з усього світу.

У партнерстві з Оксфордським університетом провели перший регіональний раунд Price Media Law Moot Court Competition

5 команд

7 країн

Реанімаційний Пакет Реформ

Реанімаційний Пакет Реформ на сьогодні найбільша та найпотужніша коаліція 80-и громадських організацій, які об'єдналися заради просування та імплементації реформ в Україні. РПР функціонує як координаційний центр для громадських організацій та експертів, які розробляють, просувають та контролюють реалізацію реформ. З часу свого застосування на початку 2014 року РПР проадвокутував ухвалення понад 100 законів, що є у переважній більшості досягненням громадських організацій, які входять до коаліції.

З моменту створення Реанімаційного Пакету Реформ ЦЕДЕМ входить до складу коаліції та забезпечує її інституційну підтримку. За рішенням Ради РПР, ЦЕДЕМ є організацією, що надає організаційну та фінансову підтримку РПР шляхом залучення фінансування від міжнародних донорів на діяльність РПР.

РПР сьогодні

80

ГО-учасниць

22

експертні групи

350+

експертів

У 2016 році:

26

законопроектів
проадвокатовано
та прийнято

18

з них стосуються
7 стратегічних
пріоритетів РПР

У жовтні 2016 року РПР презентував нову Дорожню Карту Реформ – документ, який окреслює завдання для Верховної Ради, Кабінету Міністрів, органів місцевого самоврядування та інших гілок влади до кінця 2017 року. У новому форматі документу – опис проблем, цілей та завдань з адвокації та імплементації реформ у 23-х сферах державної політики. Над розробкою документу працювали експерти груп РПР.

Центр демократії та верховенства права в РПР

- експерти ЦЕДЕМ входять у 5 груп

медіа

антикорупція

судова
реформа

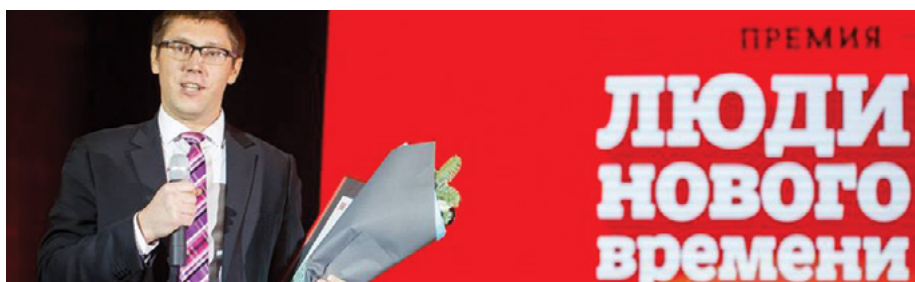

податкова
реформа

національна
пам'ять

- Директор Центру Тарас Шевченко співголова Ради РПР

Наприкінці року директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко як співголова Ради РПР отримав відзнаку журналу «Новое Время» у номінації «За наполегливість у підготовці реальних системних змін в країні» в рамках нагороди «Люди Нового Времени 2016».

Нова організаційна структура коаліції

Центр демократії та верховенства права втілює кращі практики врядування у роботі коаліції. 2016-й став першим роком діяльності РПР, згідно оновленої структури врядування, яка була запропонована експертами ЦЕДЕМ та підтримана учасниками коаліції. Найвищим органом врядування нова структура визначає **Збори ГО-учасниць РПР**. Органом стратегічного управління РПР є обрана Зборами **Рада РПР**, яка впроваджує ухвалену Зборами Стратегію та розробляє і приймає тактичні рішення. Виконавчим органом РПР є **Секретаріат**.

Збори ГО-учасниць є найвищим органом управління, який було сформовано на змун Координаційної ради

ГО-учасниці є організаційною основою груп РПР та формують склад групи. Членами експертної групи є експерти, делеговані ГО, а також інші експерти.

Стратегічне управління здійснює Рада РПР

Секретаріат є виконавчим органом, який очолює Керівник Секретаріату.

У січні 2016 році вперше було обрано співголів Ради РПР. Ними стали директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко та голова правління Центру політико-правових реформ Ігор Коліушко.

За участі Центру демократії та верховенства права, у 2016 році була розроблена та прийнята Загальними зборами стратегія коаліції, яка визначає пріоритети для Реанімаційного Пакету Реформ:

Судова реформа

Реформа публічної адміністрації

Реформа органів правопорядку/прокуратури

Реформа виборчого законодавства

Децентралізація

Антикорупційна реформа

Економічні реформи

Секретаріат РПР

Секретаріат РПР створений задля того щоб сприяти громадським організаціям та експертам, що працюють в експертних групах у просуванні реформ у межах узгоджених пріоритетів, виявляючи ініціативу та надаючи фахову експертизу в адвокації; комунікації; підтримці інфраструктури; координації діяльності та моніторингу виконання рішень Ради та планів експертних груп; контролі за дотриманням узгоджених принципів та правил діяльності; поширення серед громадських організацій та експертів знань в галузі реформ.

Центр демократії та верховенства права є однією з ГО, яка здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності Секретаріату РПР. Зокрема у 2016 році було укладено дворічну угоду між ЦЕДЕМ та Європейською Комісією на фінансування проекту «Посилення коаліції Реанімаційний Пакет Реформ».

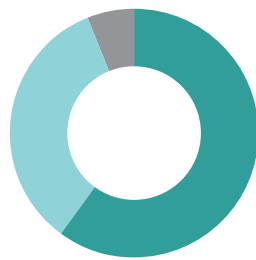
6%

356 285 грн

Проект спрямований на організаційний розвиток ГО-членів коаліції за підтримки Фонду «Відродження»

34%
2 168 918 грн

Кошти, надані SIDA в рамках інституційної підтримки ЦЕДЕМ

60%

3 812 206 грн

Проект «Посилення коаліції Реанімаційний Пакет Реформ», профінансований Європейською Комісією

У рамках реалізації проектів, які виконує ЦЕДЕМ, Секретаріат РПР у 2016 році провів:

100+

публічних заходів

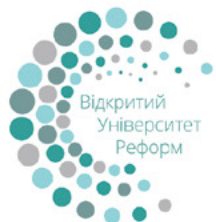
2

великих форуми: «100 днів уряду: перші оцінки та подальші очікування» та Презентація Дорожньої карти реформ від громадянського суспільства

250

представників ГО-членів РПР взяли участь у тренінгах, спрямованих на розвиток організаційного потенціалу організацій громадянського суспільства.

Відкритий Університет Реформ

Відкритий Університет Реформ – спільний освітній проект Центру демократії та верховенства права та Реанімаційного пакету реформ. Проект має на меті підготовку громадських активістів у реформуванні країни через їх залучення до діяльності РПР, його учасників та партнерів. Навчання у Відкритому університеті реформ складається із лекцій та стажувань у ГО-учасницях Реанімаційного Пакету Реформ та триває 3 місяці.

Упродовж року відбулося два набори Відкритого Університету Реформ, останній із яких випустив студентів напередодні Нового Року. З боку ЦЕДЕМ Відкритий Університет Реформ координувався Іваном Омеляном. У 2016 році в рамках Відкритого Університету Реформ було започатковано проведення відкритих публічних лекцій на актуальні теми від провідних експертів, участь у яких можуть взяти усі бажаючі.

2

набори
ВУР
за рік

75

учасників

10

із 30 випускників
останнього у 2016
році набору ВУР
працевлаштувалися
у ГО-членах РПР

50

експертів стали тренерами
ВУР у 2016 році

2

публічні
лекції на теми
антикорупційної та
судової реформ,
які відвідали понад
170 слухачів

Кампанія «За безпечні дороги»

14 листопада 2016 року в Тиждень безпеки дорожнього руху в Україні Центр демократії та верховенства права ініціював адвокаційну Кампанію «За безпечні дороги» метою якої є зменшення смертності та травматизму на дорогах України. До кола партнерів Кампанії увійшли ГО «Vizion Zero», Асоціація велосипедистів Києва, Автоакадемія водійської майстерності, а також експерти Реанімаційного Пакету Реформ, міжнародних організацій, представники законодавчої та виконавчої влади.

Кожного року у світі в ДТП гине більше мільйона людей, в Україні – 4000. Однак в Україні до проблеми смертності додаються ще проблеми недостатнього інформування, недосконалого регулювання та безвідповідальності самих водіїв. З метою зменшення смертності на дорогах та боротьби із проблемами, що призводять до неї, на національному рівні ЦЕДЕМ втілює Кампанію «За безпечні дороги».

Напрямки адвокації

- зменшення швидкості автомобільного руху
- збільшення користування ременями безпеки та безпечного перевезення дітей
- зменшення неуважного водіння, зокрема, відволікання на засоби зв'язку

Дії

моніторинг

інформування

популяризація

адвокація

імплементация

Київ без тютюнового диму

Адвокація законодавчих змін

Продовжуючи рух у напрямку законодавчого обмеження тютюнокуріння в Україні, у рамках проекту «Київ без тютюнового диму» ЦЕДЕМ розробив та зареєстрував у Верховній Раді законопроект № 4030а, який передбачає низку обмежень для продавців тютюну та курців.

Законопроект 4030а

- ✓ повністю забороняє видиме розміщення сигарет у місцях продажу
- ✓ робить усі офіси, підприємства, готелі та вокзали на 100% вільними від куріння
- ✓ запроваджує відповідальність для усіх суб'єктів господарювання за порушення заборони куріння у приміщеннях та на їхніх територіях
- ✓ надає право місцевим органам влади додатково визначати вільні від куріння місця
- ✓ встановлює уніфікований штраф для фізичних осіб у розмірі 340 гривень за куріння в громадських місцях
- ✓ надає повноваження органам МВС складати протоколи безпосередньо на промоутерів тютюнових виробів

Популяризація

Навесні 2016 року в рамках проекту «Київ без тютюнового диму» ЦЕДЕМ разом із партнерами запустив публічну кампанію «Маніфест за майбутнє без тютюну», який підтримали видатні лікарі, громадські діячі, відомі люди, народні депутати. У Маніфесті ми виклали 10 першочергових завдань на шляху до незалежної від тютюну України. Кампанія стала продовженням популяризації ідеї необхідності звільнення України від тютюнокуріння.

Міжнародні стандарти

Центр демократії та верховенства права спільно із партнерами по коаліції «За вільну від тютюнового диму Україну» ініціювали прийняття у Верховній Раді постанови про підтримку Верховною Радою Рамкової Конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну. Прийнята у квітні 2016 року Постанова дає можливість виконати міжнародні зобов'язання України стосовно подальшої реалізації положень Конвенції та її Керівних принципів.

Відкритий Парламент

Центр демократії та верховенства права у партнерстві з Громадською мережею ОПОРА, Transparency International Україна, Рухом ЧЕСНО та Центром «Ейдос» у 2016 році долучився до міжнародної ініціативи законотворчої відкритості «Відкритий Парламент», що була втілена у Верховній Раді за ініціативи народного депутата Світлани Заліщук.

5 лютого в Верховній Раді України відбулася урочиста презентація ініціативи «Відкритий парламент», під час якої обговорили План дій щодо підвищення прозорості, підзвітності та відкритості Верховної Ради України. Директор ЦЕДЕМ Тарас Шевченко під час презентації у Верховній Раді озвучив першочергові завдання щодо забезпечення відкритості парламенту.

План дій із реалізації Декларації відкритості парламенту охоплює

- доступ до інформації
- залучення громадян до парламентських процесів
- звітність
- технології та інновації

За координації ЦЕДЕМ та участі її експертів було розроблено проект Комунікаційної стратегії Верховної Ради. Це комплексний програмний документ, реалізація якого дозволить українському Парламенту більш системно й ефективно комунікувати з громадськістю, мас медіа та міжнародною аудиторією. Стратегія містить рекомендації з налагодження дієвої внутрішньої комунікації у парламенті та частину, присвячену брендингу Верховної Ради.

Рух ЧЕСНО

28 жовтня 2016 року виповнилося 5 років Громадському руху ЧЕСНО, який Центр демократії та верховенства права заснував спільно із Центром UA та іншими громадськими організаціями у 2011 році перед тодішніми парламентськими виборами з метою недопустити у Верховну Раду недоброчесних політиків, а також кандидатів, що заплямували свою репутацію. За перші п'ять років Рух ЧЕСНО втілює у життя 6 успішних кампаній, що охопили парламентські вибори 2012 та 2014 років (кампанії Фільтруй Раду та ЧЕСНА Рада), аналіз роботи парламенту у 2012-2014 роках (кампанія Фільтруй Владу), аналіз роботи уряду у 2013-2014 роках (кампанія ЧЕСНО про Уряд), контроль виборів президента у 2014 році (кампанія ЧЕСНИЙ Кандидат), місцеві вибори 2015 року (кампанія Чесна весна, відповідальна осінь).

Активізація у 2016 році судової реформи стимулювала Рух ЧЕСНО запустити кампанію ЧЕСНО.Фільтруй суд!, у рамках якої чеснівці працюють у напрямку очищення та оновлення суддівського корпусу.

Кампанія ЧЕСНО. Фільтруй Суд! стартувала у червні 2016 року за ініціативи Центру демократії та верховенства права у партнерстві з Центром.UA, Громадським люстраційним комітетом, Реанімаційним Пакетом Реформ, адвокатами та журналістами-розслідувачами.

У рамках напряму контролю за владою ЧЕСНО у 2016 році зосередив свою діяльність на регіонах — команді вдалося збудувати надійну мережу вочдогів за депутатами місцевих рад. Центр демократії та верховенства права з моменту заснування ЧЕСНО забезпечує методологічну та юридичну підтримку Руху. Влітку 2016 року Центр надавав юридичні консультації партнерам у рамках кампанії з аналізу кандидатів на довиборах до Парламенту та просвітницької кампанії ЧЕСНО «Нахіба нам мер».

100

аналітичних
матеріалів

пройшли юридичну
експертизу від ЦЕДЕМ

ЧЕСНО.Фільтруй суд!

ЧЕСНО
фільтруй суд

ЧЕСНО.Фільтруй суд! — довгострокова кампанія громадського контролю, спрямована на активізацію суспільства задля очищення суддівських лав від недоброчесних суддів та утвердження справедливого суду в Україні. Кампанія ЧЕСНО.Фільтруй суд! стартувала у червні 2016 року та проваджується в рамках Руху ЧЕСНО.

Цілі Кампанії:

- контроль та моніторинг проведення нових конкурсів на посади суддів
- очищення системи від недоброчесних суддів
- перевірка доброчесності суддів
- активізація суспільства
- громадський контроль за судовою системою

Рух ЧЕСНО в рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! розробив критерії оцінки доброчесності суддів, за якими аналізує усіх українських служителів Феміди, яких у системі працює майже 7 тисяч.

Критерії доброчесності суддів

- непричетність до корупції або кримінальних правопорушень
- непричетність до ухвалення сумнівних рішень
- відповідність стилю життя задекларованим доходам та прозорість статків
- непричетність до порушення прав людини
- дотримання норм професійної етики

2 червня 2016

прийнято зміни до Конституції у частині правосуддя і закон про судоустрій та статус суддів

30 вересня 2016

набули чинності зміни до законодавства та стартувала судова реформа

21 грудня 2016

Верховна Рада ухвалила закон про Вищу раду правосуддя

Очищення та оновлення суддівського корпусу — запорука успішної реформи

Згідно із соціологічними дослідженнями, понад 80% українців не довіряють судам. Така ситуація спричинена тотальною корупцією та відсутністю справедливості в судах. З огляду на це у суспільстві росте запит на очищення судової системи від недоброчесних служителів Феміди. У рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! Центр демократії та верховенства права виступає за очищення суддівського корпусу від недоброчесних суддів.

341
суддю

звільнено за порушення присяги

1320
суддів

пішли із системи добровільно

Новий Верховний Суд

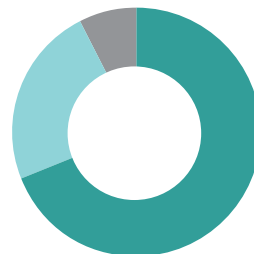
У листопаді 2016 року стартував конкурс на посади суддів нового Верховного Суду. У рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! Центр демократії та верховенства права підготував аналітичні довідки про кожного кандидата і передав інформацію Громадській раді доброчесності та Вищій кваліфікаційній комісії з метою недопущення на посади суддів недоброчесних кандидатів.

Уперше доступ до конкурсу отримали не лише діючі судді, але й люди не із системи — адвокати та науковці. Рух ЧЕСНО ініціював інформаційну кампанію, закликаючи людей не із системи йти на конкурс та скласти конкуренцію діючим суддям.

Участь у конкурсі
у Верховний Суд взяли

653
кандидати

7,5%
кандидати із
сукупним стажем
23,5%
адвокати та науковці

69%
судді

Громадська рада доброчесності

Уперше громадськість отримала можливість брати участь у процесі вирішення питань суддівської кар'єри. Громадська рада доброчесності, сформована 9-ма громадськими організаціями та є органом, що сприяє Вищій кваліфікаційній комісії суддів України в оцінюванні суддів чи кандидатів на посади суддів. Громадська рада доброчесності є важливим важелем впливу громадськості на судову систему, оскільки її представники формують висновки про учасників конкурсів на посади суддів, зокрема конкурсу у Верховний Суд. Негативні висновки ГРД дають можливість заблокувати призначення суддею недоброчесного кандидата. Представник ЦЕДЕМ Галина Чижик увійшла до складу Ради та стала її співкоординатором.

Завдяки врахуванню правок у закон про Вищу раду правосуддя, яких вимагала громадськість, Громадська рада доброчесності отримала більші повноваження.

Вищій кваліфікаційній комісії суддів необхідно мати більшість голосів від усього складу — 11 із 16, аби подолати негативні висновки громадськості на недоброчесних кандидатів.

ЧЕСНО.Фільтруй суд! у регіонах

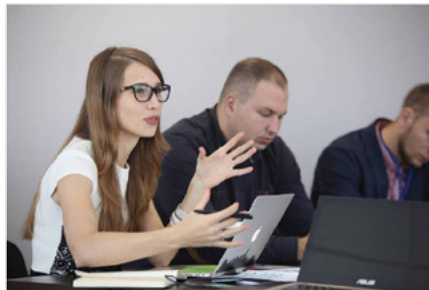
У жовтні 2016 року на базі Майстерні активних громадян почала роботу регіональна мережа кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд!. 23 активісти, відібрані на конкурсній основі, представляють кампанію у своїх областях та допомагають Руху ЧЕСНО у зборі інформації про кандидатів у Верховний Суд із регіону.

Упродовж листопада-грудня у рамках кампанії ЧЕСНО.Фільтруй суд! регіональною командою було проведено **23 тренінги** для понад **500 місцевих активістів** на тему судової реформи, її імплементації та застосування антикорупційних інструментів громадського контролю за судовою системою.

Регіони в дії

У 2016 році Центр демократії та верховенства права успішно провів, започатковану наприкінці 2015 року антикорупційну школу — Майстерню активних громадян (МАГ), в рамках якої відбулося 50 регіональних тренінгів для активістів в 16 областях України. МАГ — це всеукраїнська ініціатива, спрямована на навчання та передачу регіональному активу дієвих антикорупційних інструментів, практичних аспектів доступу до публічної інформації, механізмів співпраці громадськості з антикорупційними органами та правил побудови дієвих громадських кампаній.

МАГ у 2016-му це:

Ініціатива 11

«Ініціатива 11»

Захищені викривачі

Ініціатива 11, співзасновниками якої є Центр демократії та верховенства права, Центр протидії корупції, Всеукраїнська ліга правників проти корупції, Blueprint for Free Speech та Центр UA, ініціювала у 2016 році розробку проекту Закону України «Про захист викривачів і розкриття інформації про шкоду або загрозу суспільним інтересам». Юристи ЦЕДЕМ спільно із міжнародними експертами із Blueprint for Free Speech (Австралія), експертами Реанімаційного Пакету Реформ, а також прогресивними народними депутатами, розробили законопроект що має на меті не лише відстояти права викривачів та гарантувати їм безпеку, але і стимулювати громадян викривати суспільно важливу інформацію. Законопроект був зареєстрований у Верховній Раді під номером 4038а 20 липня 2016 року.

Гарантії викривачам інформації:

- анонімність
- фінансове стимулювання – викривач отримує 10% коштів, які було повернуто у держбюджет у результаті викриття
- фізичний захист викривача
- гарантії непритягнення до юридичної відповідальності
- захист від звільнення та виплата зарплати протягом 2 років у випадку звільнення

Розроблено проект закону, що покликаний захищати викривачів суспільно важливої інформації
Законопроект розроблявся із залученням іноземних експертів та з використанням досвіду США, Австралії, Боснії та Герцеговини

20 липня 2016 року законопроект про захист викривачів зареєстровано у Верховній Раді

Документ отримав підтримку від НАЗК, НАБУ, Офісу Уповноваженого з прав людини, а також схвалений Комітетом Верховної Ради з питань запобігання і протидії корупції

Відкрита публічна інформація

Починаючи з 2012 року Центр демократії та верховенства права підтримує Фонд захисту права на доступ до інформації, юристами якого надається безоплатний судовий захист прав громадян на отримання публічної інформації. У регіонах контроль питання доступу до інформації та захисту права на нього здійснюють учасники створеної Центром Мережі захисників права на доступ до публічної інформації, яка досягла вже 170 людей.

У 2016 році Центр демократії та верховенства права видав практичний посібник «Як оскаржити порушення права на доступ до публічної інформації?», який містить детальну покрокову інструкцію для громадського активіста, зацікавленого в оскарженні неправомірної відмови у доступі до публічної інформації. У посібнику зібрані детальні роз'яснення щодо типових порушень законодавства про доступ до публічної інформації та всіх видів оскарження таких порушень.

5

виграних судових справ
щодо доступу до інформації

3

судові справи на розгляді

судову практику ЦЕДЕМ
врахували в постанові
пленуму ВАСУ про
застосування судами
законодавства про доступ
до інформації

юристи ЦЕДЕМ відстояли
права журналістів програми
«СХЕМИ» за позовом
фігуранта журналістського
розслідування

Юристи Центру розробили
та подали до Європейського
суду з прав людини
інтервенції (коментарі
третьої сторони, адресовані
суду) до 2-х справ у ЄСПЛ,
що стосуються питань
доступу до інформації та
захисту честі, гідності та
ділової репутації

Моніторинг стану виконання закону про доступ

Центр демократії та верховенства права в співпраці з Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини здійснив широкомасштабний моніторинг стану дотримання законодавства про доступ до публічної інформації. Монітори проекту дослідили, як органи державної влади та місцевого самоврядування в усіх обласних центрах України виконують вимоги закону про доступ. Моніторинг, проведений ЦЕДЕМ, був першим повномасштабним дослідженням, проведеним у межах Платформи «Омбудсман плюс» і дав можливість виявити основні проблеми в роботі розпорядників інформації.

Результати моніторингу, який провів ЦЕДЕМ, увійшли до щорічної доповіді офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Аналізуючи отримані результати моніторингу, експерти проекту зробили зріз найбільш актуальних проблем у сфері доступу до публічної інформації, які виявили монітори у своїх регіонах та напрацювали необхідні рекомендації розпорядникам інформації, які розійшлися тиражем у 2000 примірників.

МОНІТОРИ ПРОЕКТУ

подали понад

700

запитів на інформацію

відвідали

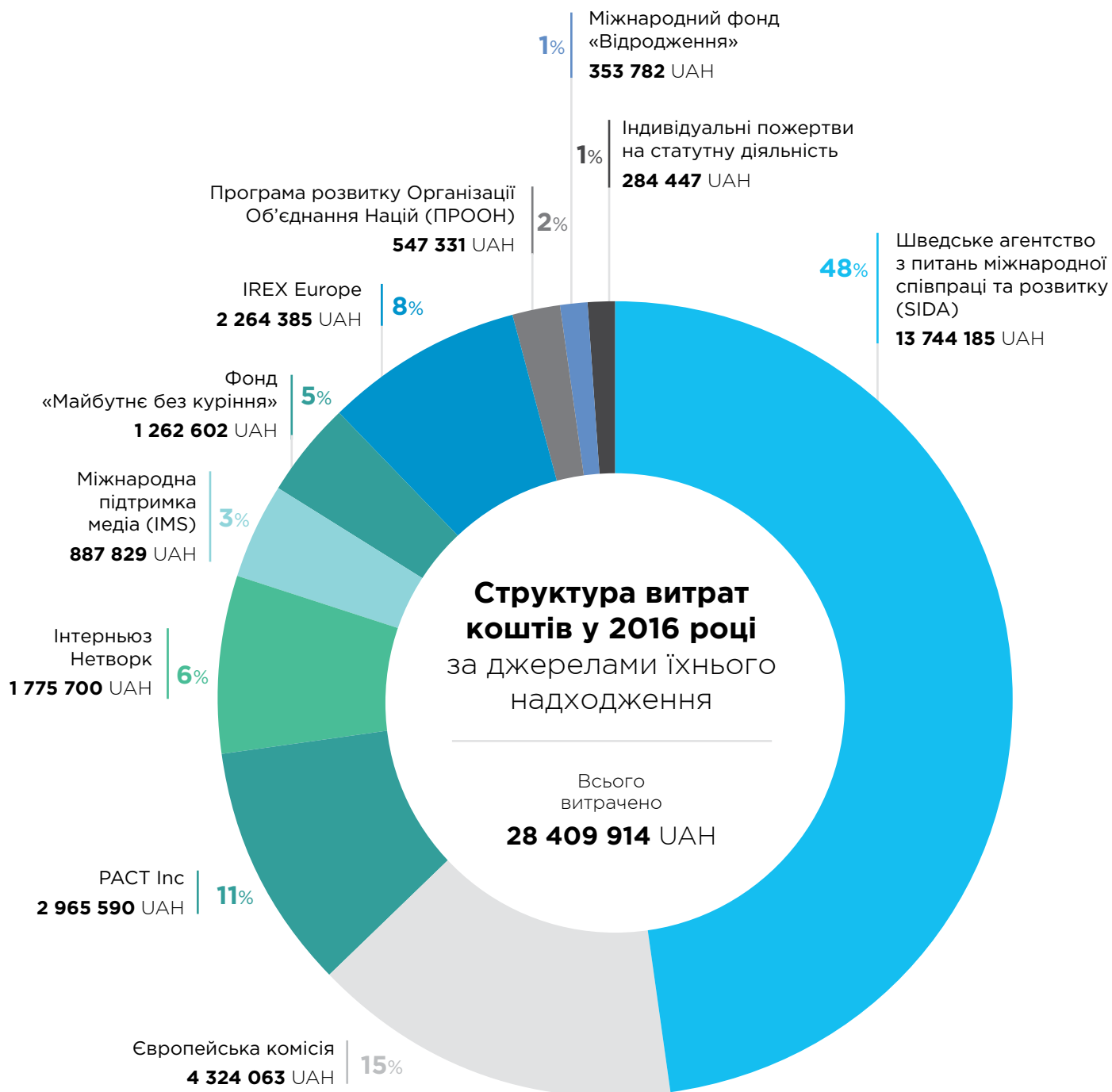
40

засідань сесій міських та обласних рад

промоніторили роботу обласних рад, облдержадміністрацій та міських ради всіх обласних центрів України

перевірили організацію роботи спеціальних місць, створених розпорядниками для роботи запитувачів із документами безпосередньо в приміщенні таких розпорядників

експерти Центру надали понад 100 консультацій з питань доступу до інформації журналістам та громадським активістам

«Фінансова звітність Громадської організації «Центр демократії та верховенства права», відображає достовірно, в усіх суттєвих аспектах, фінансовий стан організації станом на 31 грудня 2016 року» – незалежна аудиторська фірма ТОВ «КІЇВАУДИТ»

НАШІ ДОНОРИ

ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА
ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Центр демократії та верховенства права

вул. Заньковецької, 3/1, оф. 12, м.Київ, 01001

Тел./факс +38 (044) 496 05 80

cedem.org.ua

info@cedem.org.ua